

Ingrado Magazine

APRIL 2019

37

Van thuiszitter naar dakdekker

SAMENWERKING

Handle With Care

PRAKTIJK

Team Enkelband

PROFESSIONALISERING

De BOA – hoe zat het
ook alweer?

VOORWOORD

18 april 2019, op de dag van de Algemene Vergadering en werkconferentie, valt het eerste nummer van Ingrado Magazine van dit jaar op de mat. Een nummer vol verhalen om ons te informeren en te inspireren. Verhalen over het effect van samenwerking tussen leerplicht en partners in het sociale domein, over denken in mogelijkheden in plaats van in beperkingen. Ik word blij als ik lees dat een jongen die het moeilijk had op school en thuiszitter dreigde te worden, nu met plezier aan het werk is. En ik word blij van de mannen van Team Enkelband die zich inzetten om met hun ervaringen jongeren op het rechte pad te houden.

'Ik word blij als ik lees dat een jongen die het moeilijk had op school en thuiszitter dreigde te worden, nu met plezier aan het werk is'

Er zijn zo veel mooie ontwikkelingen in ons werkveld. Wat te denken van de breed inzetbare professional? Wat een meerwaarde als we hiermee kunnen realiseren dat jongeren en ouders sneller geholpen worden! Als we de gedachte van 1 jongere, 1 plan hiermee echt gestalte kunnen geven. En wat een winst als jongeren hierdoor sneller terugkeren naar school. Laten we ook kijken naar de jongeren met wie het ogenschijnlijk goed gaat. Jongeren zoals de witte meisjes die het mbo met een startkwalificatie verlaten, maar niet landen op de arbeidsmarkt. Talitha Stam deed onderzoek naar deze groep en vertelt daarover in dit magazine. Laten we ook hen zien en vasthouden. Net zo lang tot ze een plek hebben veroverd die kansen biedt voor een zelfstandige toekomst.

Ik heb alle artikelen met plezier gelezen en wens ook jullie veel leesplezier en inspiratie!

Carry Roozmond
directeur-bestuurder

INHOUD

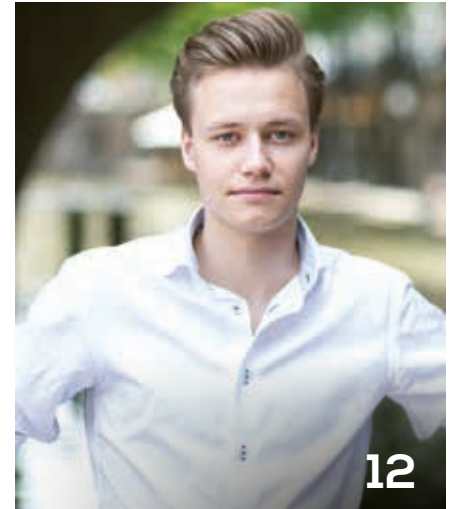
'De breed inzetbare professional vliegt een casus aan vanuit drie richtingen'

16

Team Enkelband wil straatjongeren een stem geven

Martin Miles en Reggery Gravenbeek zijn jongens van de straat. Ze weten wat jongeren dagelijks meemaken en verbazen zich erover dat een groot deel van de samenleving daar nauwelijks weet van heeft. Als Team Enkelband verzorgen ze lezingen en gastlessen waarbij ze het gesprek aangaan over die mismatch. Hun stip op de horizon: de stem van de straat worden.

14

9 Rechten & plichten

10 Witte meisjes in het mbo
Met een startkwalificatie alsnog tussen wal en schip

12 **10 vragen aan...**
Timon van Engen, voorzitter van de Jongerenorganisatie Beroepsonderwijs (JOB)

16 **De breed inzetbare professional**
Winst voor jongere en winst voor organisatie

18 **Weer ruimte voor school dankzij F.I.R.S.T. School**

22 **Individuele leerroutes in Groningen** Zet de ontwikkelingsmogelijkheden van een jongere centraal!

Van thuiszitter naar dakdekker 'Alle inzet meer dan waard'

Sinds anderhalf jaar staat Jannay met veel plezier op het dak. In de weer met kunststof platen en een föhn. Hij is dakdekker bij Vrieling Dakwerk in het Gelderse Vorden. Niks bijzonders? Voor Jannay wel. Hij zou thuiszitter zijn geworden als leerplicht, jehudhulp en een aantal maatschappelijk betrokken ondernemers de handen niet ineen geslagen hadden.

4

De BOA – Hoe zat het ook alweer?

Sinds 2010 heeft leerplicht zijn eigen BOA-domein Onderwijs, met specifieke opleidingseisen. Met de start van het tweede cohort in 2018 zijn aanpassingen doorgevoerd. De veranderingen leiden zowel tot enthousiasme als tot wat gemopper. Daarom zetten we het hoe en waarom nog een keer op een rijtje. De BOA, hoe zat het ook alweer?

25

Handle With Care

Handle With Care heet het project van Augeo Foundation waarbij de politie ingrijpen bij huiselijk geweld doorgeeft aan scholen. Doel: door extra aandacht voor de betrokken kinderen zo veel mogelijk stress verminderen. De samenwerking met leerplicht blijkt daarbij essentieel. Ingrado Magazine sprak met diverse betrokkenen over het project.

28

Van thuiszitter naar dakdekker 'Alle inzet meer dan waard'

TEKST YOLANDE VAN DER REE FOTO'S ANNA VAN KOOIJ

Sinds anderhalf jaar staat Jannay met veel plezier op het dak. In de weer met kunststof platen en een föhn. Hij is dakdekker bij Vrieling Dakwerk in het Gelderse Vorden. Niks bijzonders? Voor Jannay wel. Hij zou thuiszitter zijn geworden als leerplicht, jeudhulp en een aantal maatschappelijk betrokken ondernemers de handen niet ineen geslagen hadden. Een succesverhaal over zoeken naar wat wél kan, optimaal gebruik maken van bestaande wet- en regelgeving en geloven in de ontwikkelingsmogelijkheden van iedere jongere.

*‘Wij bieden jongeren
een traject waarin ze
kunnen ervaren
dat ze wél iets kunnen’*

Jannay Koster zat in het derde jaar van het vmbo toen het misging. Hij was toen al van vmbo-tl, via -kader naar de vmbo-basisberoepsgerichte leerweg gegaan en dreigde daar voor de tweede keer te blijven zitten. Leerplicht was betrokken aangezien Jannay veel verzuimde onder meer als gevolg van ziekte. School had geen ingang meer en Annelies Engelberts, leerplichtambtenaar van de gemeente Doetinchem, ging op huisbezoek. Ze trof een jongen die veel moe was, veel blowde en zich slecht kon concentreren. Hij wilde wel, maar het lukte hem niet naar school te gaan. Zijn pleegmoeder deed wat ze kon, maar had weinig grip op hem. Ook zijn voogd kon hem niet bewegen regelmatig naar school te gaan. Engelberts schakelde de jeugdarts in die constateerde dat Jannay naar school zou moeten kunnen mits hij zich hield aan de leefregels die zijn leveraandoening met zich meebrengt.

Twee opties

Strafrechtelijk doorzetten heeft Engelberts niet overwogen. ‘Er was geen sprake van onwil, maar hij kreeg het gewoon niet voor elkaar naar school te gaan. Met een straf zouden we niets bereiken. Nog een keer doubleren in het derde leerjaar vmbo leek ook niet zinvol. Dat zou weer een jaar worden vol negatieve ervaringen.’

Engelberts zag twee opties: ‘Jannay zou kunnen instromen op niveau 1 van het mbo of een jaar naar Dagbehandeling De Horizon kunnen. Binnen deze dagbehandeling werken jongeren van 12 tot 23 onder intensieve begeleiding, in een kleinschalige setting, aan een toekomstperspectief. Onze voorkeur ging uit naar De Horizon omdat we bang waren dat er op het mbo niets zou veranderen.’

Ook Jannay zag teruggaan naar school niet zitten. ‘Ik was toen 16 en moest dus eigenlijk wel, maar ik wist zeker dat het niets zou worden.’ Dus ging hij op gesprek bij De Horizon. ‘Dat zag ik in het begin ook helemaal niet zitten’, vertelt hij nu in de kantine van het dakdekbedrijf. ‘Ik zag daar allemaal vage types en vond dat er niet zo veel mis was met mij. Toen ontdekte ik dat een vriend van mij ook naar De Horizon ging en dacht ik “waarom niet, misschien is het wel goed voor een jaar”. Ik moest daar over heel andere dingen nadenken. Over wat ik wilde bereiken in het jaar dat voor me lag. En hoe ik de toekomst zag en of dat haalbaar was.’

De Horizon

En zo startte Jannay zijn traject bij Dagbehandeling De Horizon. Mentor Erna Nijland herinnert zich het eerste gesprek met hem nog goed: ‘Je zei helemaal niks, liet je voogd het woord doen. Het was duidelijk dat je het nog niet helemaal zag zitten. Toch paste je juist heel goed bij ons.’

‘Jannay, altijd moe en ziek, stond boven op het dak te werken’

De Horizon richt zich op schooluitvallers met verschillende problematiek zoals adhd, autisme, angsten en depressies. En op jongeren die door privé- of thuisproblematiek niet in staat zijn onderwijs te volgen en al enige tijd thuiszitten. Nijland: ‘Wij bieden jongeren een traject waarin ze kunnen ervaren dat ze wél iets kunnen. Bij ons ontdekken ze waar hun kracht ligt. Tegelijkertijd werken we aan een realistisch toekomstperspectief.’

Voor Jannay begon het traject met het aanleren van een dagritme. Dat was hij helemaal kwijt. Doel was op De Horizon de entree-opleiding te volgen en daarom moest Jannay stage lopen. Nijland: ‘Dat was heel intensief. Ik haalde Jannay ‘s morgens thuis op, bracht hem naar z’n stageadres en haalde hem ‘s middags weer op. Ik heb hem continue aangespoord dingen te gaan proberen. Alleen door te proberen kun je erachter komen of het iets is. Jannay redeneerde andersom: “als het niet lukt, dan heb ik gefaald”. Terwijl je dat als leerervaring kunt zien: “dit is het dus niet, dan gaan we verder zoeken”.’

Oriënteren op werk

De stage in de logistiek was geen succes. Een hele dag werken in een loods was niet haalbaar voor Jannay, ook niet nadat de werktijden aangepast waren. Daarop is besloten de entree-opleiding voor dat moment te stoppen. Nijland: ‘Er was te veel aan de hand in het leven van Jannay om zich op school te kunnen concentreren. We zijn gaan zoeken naar andere mogelijkheden en hebben hem toen ingeschreven bij het doelgroepenregister.’

Leerplichtambtenaar Engelberts zit op dat moment nog wel op het ‘onderwijsspoor’, maar ziet ook in dat dat voor Jannay niet haalbaar is. ‘Het was zelfs binnen de kleinschalige setting van De Horizon te lastig voor hem om naar school gaan. Ik was dan ook blij toen een huisvriend van Jannay en zijn familie een stage voor hem kon regelen bij het dakdekbedrijf waar hij zelf al jaren werkte. Ze hadden daar jongens nodig. Tot onze verbazing en verrassing ging het daar wel goed. Jannay, altijd moe en ziek, stond boven op het dak te werken.’

Jannay: ‘Dat was precies op het juiste moment. In het begin dacht ik nog dat ik het na een half jaar wel gezien zou hebben, maar nu ik steeds meer kan wordt het steeds leuker. Ik heb inmiddels m’n VCA-certificaat (veiligheid – redactie) gehaald en als ik morgen slaag voor mijn rijexamen ben ik nog zelfstandiger. Dat is natuurlijk hartstikke mooi.’

Van stage naar baan

Het traject bij De Horizon loopt ten einde en Jannay heeft het goed naar zijn zin bij Vrielink Dakwerk. Maar hoe maak je nu van een stage een baan en zorg je voor een vangnet voor als het even niet lukt? Dat was de volgende uitdaging. In een gesprek met De Horizon en de voogd van Jannay stelt Engelberts voor contact op te nemen met Workmate Company, een bedrijf dat jongeren met afstand tot de arbeidsmarkt begeleidt naar werk (zie kader). Engelberts: ‘We werken vaker samen met Workmate. Door hen in te schakelen, konden we er een formeel traject van maken. Jannay zou bij Workmate begeleiding krijgen en een vervolg op de ingezette weg. Ik gaf hem een vrijstelling op grond van artikel 15 (vrijstelling vanwege het volgen van ander onderwijs).’

Tommy Roosendaal is mede-oprichter van Workmate Company. ‘Het schooljaar liep ten einde, De Horizon nam contact op of we konden langskomen. Ik had geen idee om wie het ging en wat er nodig was en ging blanco het gesprek in. In principe was er veel geregeld, Jannay liep stage en had het naar zijn zin, met leerplicht waren goede afspraken gemaakt. Nu was er nog een vangnet nodig. Jannay liep toen één dag per week stage en kon drie of vier dagen bij ons terecht om een werkritme op te bouwen. Op deze manier kunnen we onderzoeken welke belasting haalbaar is. Voor sommige jongeren is dat twee of drie dagen in de week en dat kan ook een succes zijn.’

Jannay ging zo goed dat hij al snel twee dagen in de week stage liep en vervolgens drie. Roosendaal: ‘De hout- en metaalactiviteiten die wij aanbieden voegden voor hem weinig toe. Dus kwam hij al snel nog maar één dag in de week bij ons en was hij meer aan het werk bij de dakdekker. In overleg met Vrielink, de werkgever, hebben we proefopstellingen gemaakt van hout zodat hij bij ons de basisprincipes van het kunststof dakwerk kon leren, voornamelijk het föhnen (het zacht maken van het materiaal zodat het gevormd kan worden – redactie). De dag bij ons had op deze manier meerwaarde voor Jannay en bood ons de gelegenheid om vinger aan de pols te houden. Ging het goed met hem, kon hij dit ritme aan? In no time werkte Jannay vier dagen als dakdekker en konden we gaan nadenken over een loonwaardemeting via Laborijn, de sociale dienst. Hij deed het zo goed dat hij loon waard was en uit de stage kon. Sindsdien heeft Jannay een betaalde baan.’

Begeleiding

Om de overgang van De Horizon naar Vrielink soepel te laten verlopen, regelde Jannay’s voogd ook individuele begeleiding

Workmate Company

Workmate Company is in 2010 opgericht door twee maatschappelijk betrokken ondernemers om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te ondersteunen richting opleiding, participatie en/of werk, ongeacht de mate van de beperking of de wijze van financiering. Workmate Company is ontwikkelingsgericht en heeft haar pijlen gericht op het vergroten van de eigen regie en zelfredzaamheid van de deelnemer. Workmate Company heeft verschillende locaties in de Achterhoek waar arbeidsvaardigheden binnen reguliere werkplekken geoefend en ontwikkeld kunnen worden. Door echte werkzaamheden uit te voeren, groeit de eigenwaarde van de deelnemers en wordt de stap naar een reguliere arbeidsplek kleiner. www.workmatecompany.nl

De Horizon

Dagbehandeling De Horizon is onderdeel van Entrea Lindenhout, een jeugdzorginstelling. Bij De Horizon krijgen jongeren, met toestemming van leerlicht, zorg en begeleiding bij persoonlijke problematiek, leren, zelfinzicht en het ontwikkelen van een toekomstperspectief. magazine.entrea.nl/present-11#!/wij-presenteren

v.l.n.r. Tommy Roosendaal, Erna Nijland, Jannay Koster, Kasper Vrieling

'In no time werkte Jannay vier dagen als dakdekker en konden we gaan nadenken over een loonwaardemeting'

van Workmate thuis. Een paar uur per week kwam er iemand langs om met hem te praten en hem te helpen met persoonlijke zaken. Nu is dat nog een paar uur per maand.

Kasper Vrieling is directeur van Vrieling Dakwerk. Jannay is een van de zeven werknemers die via het Doelgroepenregister of UWV aan het werk zijn (op een personeelsbestand van 25). ‘Deze jongens moeten een kans krijgen’, zegt hij. ‘Ik vind het belangrijk dat ze ondanks hun beperking een zelfstandig bestaan kunnen opbouwen en in hun eigen onderhoud kunnen voorzien. Zo snel mogelijk uit de stage dus en in een arbeidscontract. Bij ons doet iedereen hetzelfde werk. Jongens als Jannay behandelen we niet anders dan de anderen, ze gaan direct mee en leren het vak van een voorman. Het dakdekkersvak leer je in de praktijk, daar is niet echt een opleiding voor. Het zijn vrijwel zonder uitzondering jongens die zich sterk binden aan het bedrijf, enorm loyaal zijn.’

De begeleiding vraagt veel van een bedrijf, zegt Vrieling. ‘In het begin hebben ze de neiging zich makkelijk ziek te melden en de voormannen hebben hun handen vol om hen het vak te leren. Speciaal voor deze jongeren is er bij ons een jobcoach werkzaam. Eerst was dat een externe coach en nu heeft de secretaresse de HARRIE-cursus gevolgd en kan zij de jongens begeleiden (zie kader). Als er iets is wat ze niet met mij willen bespreken, kunnen ze bij haar terecht. Ook neemt zij alle administratieve rompslomp voor haar rekening. Dat is veel werk omdat we met verschillende gemeentes te maken hebben die het allemaal anders geregeld hebben.’

Wet- en regelgeving

‘Het verhaal van Jannay laat zien dat er veel kan als je de bestaande wet- en regelgeving goed benut’, zegt Roosendaal. ‘Je hebt de school die betaald wordt vanuit Onderwijs. Als een jongere naast school ondersteuning nodig heeft, kan dat bekostigd worden vanuit de Jeugdwet. Daaruit worden ook de trajecten bij De Horizon en bij Workmate Company betaald. Wij worden deels betaald uit de Jeugdwet (tot 18 jaar) en deels uit de WMO (18+) voor de dagbesteding (leer-werktraject) en de individuele ondersteuning (de thuisbegeleiding). De begeleiding wordt langzaam minder. Naarmate de jongere zelfstandiger wordt en het werk binnen de stage goed gaat, kan Workmate zich wat meer terugtrekken en komt de sociale dienst in beeld. Het is dan tijd voor een loonwaardemeting. Als die bepaald is, gaat de jongere over naar de Participatiewet waaruit onder anderen de jobcoach wordt betaald, waaruit de werkgever wordt gecompenseerd voor de verminderde loonwaarde en van waaruit ook de interne jobcoach (HARRIE) wordt ingezet.’

HARRIE

HARRIE staat voor Hulpvaardig, Alert, Realistisch, Rustig, Instruerend en Eerlijk. HARRIE is een medewerker die het geweldig vindt om deze groep jongeren te begeleiden.

- HARRIE begeleidt de werknemer met een arbeidsbeperking op de werkvloer, ook op het gebied van de werkzaamheden.
- HARRIE is het directe aanspreekpunt op de werkvloer voor de werknemer met een arbeidsbeperking.
- HARRIE is het aanspreekpunt over de werknemer met een arbeidsbeperking voor de leidinggevende, het team en voor externen.

De HARRIE Helpt training is een tweedaagse training waarin de deelnemers worden opgeleid tot HARRIE.

Zie: www.ikbenharrie.nl

‘Er is tot nu toe niet één instantie die het voor gezien heeft gehouden. Ik vind dat geweldig’

Het lijkt veel, al deze ondersteuning en inzet, en het is ook veel, zegt Roosendaal. ‘Maar wat zou het ons als samenleving kosten als we dit allemaal niet zouden doen? Heel veel meer, dat kan ik je op een briefje geven. Want hoe langer een jongere thuiszit, hoe groter de afstand en hoe moeilijker het wordt om zelfstandig te functioneren in de maatschappij. Jannay is een prachtig voorbeeld van dat het de investering dubbel en dwars waard is.’

Vrieling is ook van mening dat jongens als Jannay alle inzet meer dan waard zijn. ‘Ik ben ervan overtuigd dat zonder alle regelingen en instanties deze jongens kansloos zijn. Ze zouden thuis op de bank zitten, gameverslaafd worden of dingen doen waar we als samenleving niet blij van worden. Er is tot nu toe niet één instantie die het voor gezien heeft gehouden. Ik vind dat geweldig. Want het mooiste is als een jongen met een arbeidsbeperking straks 25 is en de boel voor elkaar heeft. Dan doen we het goed met z’n allen.’

RECHTEN & PLICHTEN

Carolien de Bruin, juridisch adviseur van Ingrado, informeert u over actuele juridische zaken.

Hebt u ook een vraag? Mail je vraag naar vraagenantwoord@ingrado.nl.

TEKST CAROLIEN DE BRUIN

Vierdaagse lesweek

Als gevolg van het lerarentekort gaan sommige scholen in tijden van bijvoorbeeld ziekte over op een vierdaagse lesweek. Ouders zijn hier vaak niet blij mee. Er is een vader die van de afdeling leerplicht eist dat zijn kind vijf dagen naar school gaat. Dit is echter geen zaak van leerplicht, maar van de Inspectie van het Onderwijs. Bij wet is geregeld dat een school gedurende zeven weken per schooljaar de onderwijstijd met een dag mag terugbrengen. In totaal gaat het dan over zeven dagen die voor de meeste scholen opgaan aan studie en deskundigheidsbevordering. Bij overmacht kunnen scholen over die zeven weken heengaan. De vraag is nu, wat dan? De handreiking 'Een lerarentekort op uw school? – Wat is er mogelijk en waar moet u op letten?' is een hulpmiddel voor schoolleiders en besturen. Zie <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/documenten/publicaties/2018/11/08/handreiking-lerarentekort-primair-onderwijs-po>

Scholierenstaking

Volgens de wet hebben alleen werknemers stakingsrecht en leerlingen zijn geen werknemers. Hoe nu te handelen als leerlingen onder schooltijd de straat op gaan zoals in februari en april gebeurde? Er wordt vragend naar leerplicht gekeken, maar is dit wel een zaak van leerplicht? Ingrado is van mening dat dit niet het geval is. Deelname aan de staking is geoorloofd als de school van de staking een onderwijsactiviteit maakt. Als de school het verzuim gedooft omdat de ouders van de leerling het goed vinden, is er ook geen sprake van ongeoorloofd verzuim. Als de school verzuim vanwege de staking verbiedt, is er wel sprake van ongeoorloofd verzuim. Ook in dat geval is het echter geen zaak van leerplicht want met een staking in de huidige vorm is dit geen 16 uur verzuim in vier weken.

Geoorloofd verzuim en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG)

Scholen melden ongeoorloofd schoolverzuim in het Verzuimregister van DUO. De leerplichtambtenaar pakt die meldingen op. De ervaring leert dat aan ongeoorloofd verzuim vaak geoorloofd verzuim vooraf is gegaan. Ook bij langdurig ziekteverzuim kan er meer aan de hand zijn. De school handelt bij ziekteverzuim in eerste instantie zelf. Vervolgens kan de jeugdarts onderzoeken op welke wijze de leerling het onderwijs weer kan oppakken. Als er geen oplossing wordt gevonden of als er een combinatie is met ongeoorloofd verzuim, kan ook leerplicht informatie ontvangen van de school om een breder beeld van de problematiek te krijgen. Scholen kunnen handelen in het kader van het algemeen belang. Leerplicht en het schoolbestuur maken in dat geval aannemelijk dat informatie-uitwisseling over geoorloofd schoolverzuim nodig is. Dat wordt na afstemming tussen het College van B en W en het schoolbestuur vastgelegd in een beleidsdocument waarin duidelijk wordt aangegeven met welk doel welke gegevens er worden verwerkt in het kader van het algemeen belang. Door deze afspraken in het kader van het algemeen belang kan leerplicht ook inzage krijgen in de informatie betreffende het geoorloofd verzuim van een leerling.

Met een startkwalificatie alsnog tussen wal en schip

Talitha Stam is als antropoloog en socioloog verbonden aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam. Vorig jaar promoveerde zij met haar proefschrift 'Wat een meisje wil. Een etnografische studie naar de beroepsaspiraties van 'witte' Nederlandse meisjes op multi-etnische vmbo- en mbo-scholen.' Met de spotlight op deze 'vergeten' groep laat Stam zien dat het behalen van een startkwalificatie geen heilige graal is als deze niet gevolgd wordt door een zachte landing op de arbeidsmarkt.

TEKST RONALD BUITELAAR ILLUSTRATIE WELMOET DE GRAAF

Waarom eigenlijk de keuze voor 'witte' meisjes?

'Het begon met een Europees onderzoeksproject naar voortijdig schoolverlaten (vsv). Ik was als kwalitatief onderzoeker verantwoordelijk voor de contacten met het onderwijs en bezocht meer dan dertig mbo 1 en 2 locaties en middelbare scholen. Het viel mij op dat veel vsv-beleid hoofdzakelijk gericht is op jongens met een migrantenachtergrond. Logisch, het is de grootste in de door mij onderzochte sector, maar het heeft als neveneffect dat andere groepen onderbelicht blijven. 'Witte' jongeren van oorspronkelijk Nederlandse afkomst is zo'n groep. Ik vroeg me af hoe het deze groep verging en kwam terecht bij de opleiding Helpende Zorg & Welzijn (mbo 2). Die richting wordt voornamelijk door meisjes gevolgd waardoor ik automatisch in aanraking kwam met 'witte' meisjes. Ik heb ze intensief bestudeerd; op school, tijdens stage en thuis.'

Kun je iets meer vertellen over je ervaringen met die groep?

'Het gaat om witte Nederlandse meisjes van 15 tot en met 22 jaar, zonder migratieachtergrond en met laagopgeleide ouders. Een kwetsbare groep met vaak complexe problemen, zoals beperkte financiële middelen, zorg voor familieleden, schulden en huiselijk geweld. Het meeste speelt zich achter de voordeur af en ze hebben slimme trucjes om het te verdoezelen. Deze meisjes komen ook nauwelijks in officiële cijfers voor. Niet in de vsv-cijfers omdat de meesten hun startkwalificatie halen. En niet in de werkloosheids-cijfers omdat ze met hun baantjes van net iets meer dan twaalf uur niet als zodanig geregistreerd worden.'

Maar wat is dan het probleem? Dan doen ze het toch relatief goed?

'Dat zou je denken. Toch ben ik van mening dat we deze groep wel degelijk in de kou laten staan. Allereerst zijn ze enorm teleurgesteld dat hun droombanen van kraamhulp of werken in een ziekenhuis onbereikbaar blijken te zijn. Daarnaast worden ze met de salarissen in banen die wel bereikbaar zijn nooit financieel onafhankelijk. Zo belanden ze zelfs met een startkwalificatie tussen wal en schip.'

Hoe komt dat? Ze hebben toch een startkwalificatie?

'Er is een enorme focus op de startkwalificatie. Iedereen kent het begrip. De overheid trekt er hard aan en scholen doen er hun uiterste best voor. En met succes. Het aantal vsv'ers in Nederland is enorm gedaald. Maar uit mijn promotieonderzoek blijkt ook dat een startkwalificatie alleen geen garantie is op een goede aansluiting met de arbeidsmarkt. Na het behalen van je mbo-2 diploma stopt de begeleiding op school en daarna moeten jongeren het zelf uitzoeken. De meeste van de 130 meisjes uit mijn onderzoek weten niet waar ze de banen kunnen vinden en hoe ze moeten solliciteren. Ik heb daar de afgelopen tijd met veel mensen over gesproken. Niemand had antwoord op de vraag wie verantwoordelijk is voor de overstap van onderwijs naar werk. Scholen? De overheid? Jongeren zelf? Of hun ouders? Zonder de

benodigde kennis en kunde? Dat werkt niet. En zo is niemand verantwoordelijk en worden deze jongeren aan hun lot overgelaten. Misschien dat de inmiddels opgestarte pilots naar aanleiding van de motie Kwint (zie Ingrado Magazine november 2018) daar verandering in brengen, maar ik vind het nog niet heel concreet.'

Heb je een oplossing?

'Als sociaal wetenschapper heb ik de ambities en schoolloopbanen van deze meisjes onderzocht en niet allround beleidsonderzoek verricht, dus ben ik altijd voorzichtig met het geven van nog niet onderzochte beleidsgerichte oplossingen. In mijn onderzoek kwam wel duidelijk naar voren dat lob (loopbaanoriëntatie en begeleiding) op het vmbo en slb (studieloopbaanbegeleiding) in het mbo niet goed aansluiten. Slb richt zich eigenlijk alleen op de opleiding die je volgt en nauwelijks op wat je na je opleiding gaat doen. Daarnaast viel het op dat mbo-instellingen uitstekende contacten hebben met stagebedrijven, zeker voor niveau 1 en 2. Ik vraag me af of deze stages niet ook doorgetrokken kunnen worden voor startersbanen of traineetrajecten zoals je in het hbo en wo ziet.'

Wie gaat dat doen en betalen?

'Ik denk dat loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob) het werk van specialisten moet zijn. De manieren waarop lob op het vmbo en slb op het mbo worden ingevuld wisselt sterk per instelling en opleiding. Daarnaast gaven professionals die slb en lob verzorgen aan dat ze meer tijd, kennis en kunde nodig hebben om alle studenten goed te begeleiden. Wat de bekostiging betreft denk ik dat er wel wat meer balans mag komen. Er wordt echt heel veel geld uitgegeven aan vsv-beleid. Het (eind)doel lijkt nu het behalen van een startkwalificatie, in plaats van het vinden van een passende plek op de arbeidsmarkt. Als we deze focus verleggen, kunnen we de bijbehorende intensieve begeleiding en financiering wellicht ook na het behalen van een startkwalificatie inzetten. Het behalen van een startkwalificatie geeft dan recht op een startersplaats of bijvoorbeeld zicht op een beurs voor een mbo 3-opleiding. Overigens niet specifiek gericht op 'witte' meisjes, maar op iedereen die er bijvoorbeeld op basis van bepaalde prestaties voor in aanmerking komt. Dat laatste wil ik nog wel benadrukken.'

Timon van Engen

voorzitter van de
Jongerenorganisatie
Beroepsonderwijs (JOB)

W

Wat is volgens jou de reden dat er veel schooluitval is op het mbo?

'Waar het daadwerkelijk gaat om schooluitval onder studenten die de opleiding moeten verlaten, vermoed ik dat dat komt door tweezijdig onbegrip. Als een student uitvalt, dan is daar vaak al heel wat aan vooraf gegaan. Ik ben van mening dat wij in Nederland heel veel mogelijkheden hebben om dit te voorkomen en dat we iedere student een kansrijke toekomst kunnen bieden.'

Wat kan JOB betekenen voor mbo-studenten die dreigen uit te vallen?

'JOB heeft een klachten- en informatielijn. Hierin nemen wij klachten op die wij binnenkrijgen van de mensen die ons bellen of mailen. Hierover schrijven wij ook een klachtenrapportage. Als wij zien dat er een sterke stijging in het aantal klachten is op een bepaald onderwerp, spelen wij daar met ons beleid op in. Daarnaast kunnen wij door het geven van informatie ook juist voorkomen dat een student uitvalt. Door advies te geven over mogelijke stappen die een student kan zetten om de opleiding goed af te ronden.'

Zou het helpen als de mogelijkheid van tussentijds overstappen naar een andere opleiding versoepeld werd? Is dit te organiseren?

'Het is al wel mogelijk om in het eerste jaar te 'switchen' van opleiding binnen het mbo. Door het geven van goede loopbaanoriëntatie en -begeleiding kan een student een beeld vormen van zijn of haar huidige opleiding en zichzelf afvragen of dit is wat hij of zij wil. Mocht dan blijken dat de student niet op de juiste plek zit, dan kan daar snel op ingespeeld worden.'

Als JOB-voorzitter wil je je ervoor inzetten het beroepsonderwijs haar status terug te geven.

Hoe ga je dat aanpakken?

'Gelukkig gaat het steeds beter met het imago van het mbo. Terecht, want het mbo is ook ontzettend goed! Het mbo is de draaiende motor van de samenleving. Zonder alle mbo-beroepen in Nederland zal alles stil komen te liggen en ik geloof dat de mensen dit ook door beginnen te krijgen. Wat ik bijvoorbeeld ook zie, is dat steeds meer werkgevers mbo-ers vragen voor werkplekken waar vorig jaar nog een hbo-er voor werd gevraagd. Dit lijkt mij toch een duidelijk signaal.'

Welke mbo-opleiding ontbreekt op dit moment in het aanbod van de mbo-instellingen?

'Ik zou het niet durven zeggen. Wat voor mij wel heel erg belangrijk is, is dat mbo-instellingen de koppen goed bij elkaar steken met het bedrijfsleven in de omgeving. Beroepen veranderen en men moet continu bijleren en

'Gemeentes ga wat flexibeler denken in mogelijkheden en niet in potjes, budgetten en regeltjes'

“een leven lang ontwikkelen”. Door als ROC hier slim en snel op in te spelen, kunnen er nieuwe opleidingen of cursussen aangeboden worden die kennis delen en het aanbod verbreden.’

Heeft het toelatingsrecht geholpen jongeren meer te motiveren en hun opleiding zorgvuldiger te kiezen?

‘Als je je voor 1 april aanmeldt, heb je recht op een studiekeuzeadvies. Hierdoor krijgen studenten genoeg informatie over de studie en over wat bij hen past. Dit advies mag je ook naast je neerleggen en is dus niet dwingend. Het besluit om te kiezen voor de opleiding ligt nog steeds bij de student. Alle informatie én het recht om de studie te volgen die jij wilt, kan maken dat een student gemotiveerder is en zorgvuldiger kiest.’

Je mag de mbo-student een wens meegeven.

Welke zou dit zijn?

‘Ik zou graag wensen dat de mbo-student in haar eigen kracht staat en laat zien waar het mbo voor staat. Het mbo en haar studenten verdienen de erkenning voor alles wat ze doen en alles dat zij draaiende houden in onze samenleving. Beeld je maar eens in dat iedereen met een mbo-opleiding er niet meer is. Dat duurt één dag, dan is de samenleving helemaal ontspoord.’

Waarin kunnen Ingrado en JOB samen optrekken?

‘Ingrado en JOB hebben goed contact al zeg ik het zelf. We zouden een goed gesprek kunnen hebben over de uitval van studenten in het algemeen (want die stijgt).

Wat kunnen we voor elkaar betekenen hierin en hoe kunnen we er samen voor zorgen dat iedereen een kansrijke toekomst kan opbouwen?’

Wat zou je onze lezers (leerplicht en RMC) willen meegeven?

‘Als ik de lezers iets zou willen meegeven dan is dat toch: doe waarvoor je met dit werk begonnen bent, ga terug naar de kern. Ik neem aan dat de meesten zijn begonnen aan hun werk om studenten te helpen daar waar het moeilijk gaat. Bied hulp waar studenten dat nodig hebben. Er is zoveel mogelijk in Nederland, bij de gemeente én op de mbo-scholen. En als ik toch bezig ben: gemeentes ga wat flexibeler denken in mogelijkheden en niet in potjes, budgetten en beleid/regeltjes. Als je de mens wilt helpen, moet je daar binnen de eigen organisatie mee beginnen.’

Welke vraag stelden we niet en zou je graag beantwoorden?

‘Misschien; word het toelatingsrecht op de juiste manier toegepast? Wij merken via onze klachten- en informatie-lijn dat sommige studenten nog steeds om vage redenen niet worden toegelaten tot een opleiding. Dit is ook te lezen in onze klachtenrapportage. Daarnaast zijn er numerus-fixusopleidingen die in november al vol zitten. Ik ben van mening dat het in deze gevallen altijd eerlijker is om te loten.’

Team Enkelband wil straatjongeren een stem geven

TEKST RONALD BUITELAAR FOTO'S TEAM ENKELBAND

Martin Miles en Reggery Gravenbeek zijn jongens van de straat. Ze weten wat jongeren dagelijks meemaken en verbazen zich erover dat een groot deel van de samenleving daar nauwelijks weet van heeft. Als Team Enkelband verzorgen ze lezingen en gastlessen waarbij ze het gesprek aangaan over die mismatch. Hun stip op de horizon: de stem van de straat worden.

Martin Miles noemt zichzelf een straatschoffie en heeft al jong heel wat op zijn kerfstok. Op zijn achttiende moet hij daarom naar 'binnen'. Na het uitzitten van twee derde van zijn straf komt hij met een enkelband weer naar 'buiten'. De overgang van het geordende regime in de gevangenis naar een leven waarin hij zijn eigen boontjes moet doppen valt hem zwaar: 'Toen begreep ik waarom zoveel gasten met een enkelband na korte tijd weer in de gevangenis terugkeren. Je hebt geen geld en weet niet hoe je huisvesting, scholing of werk moet regelen. Je hebt buiten iemand nodig die begrijpt wat je meemaakt en kan helpen je leven weer op de rails te krijgen.'

Pijn

Het motiveert Miles iets te ondernemen waarmee hij die ondersteuning kan bieden. Zijn broer helpt hem een vorm te bedenken waarin hij zich kan uiten: 'Hij stelde voor dat ik vlogs ging maken en workshops geven.' Als zijn neef ook met een enkelband uit de gevangenis komt en zangworkshops gaat geven is Team Enkelband een feit: 'We verzorgden samen workshops en kwamen zo in contact met de jeugdreclassering. Daarna begon het balletje

te rollen.' Als Miles vervolgens een lezing geeft bij Humanitas merkt hij dat zijn verhaal veel losmaakt: 'Mensen zagen de pijn om wat ik had meegemaakt en mijn wil om het in de toekomst anders te doen.' Het opent weer andere deuren en brengt hem op plaatsen waar hij eerder alleen maar van kon dromen: 'Ik sprak voor gemeenteambtenaren, politieagenten en kwam voor het eerst van mijn leven een gevangenis via de bezoekersingang binnen. Dat laatste gaf me pas echt het gevoel dat ik van een probleem iets moois heb weten te maken.'

Draai vinden

Reggery Gravenbeek zit in de gevangenis als hij op een dag een Metro onder ogen krijgt met daarin zijn vriend Martin Miles: 'Dat een van ons zo succesvol is dat hij de krant haalt, gaf ons troost en motiveerde mij. Als hij het kan, kunnen wij het ook.' Eenmaal op vrije voeten blijkt Gravenbeek toch moeilijker zijn draai te vinden dan hij dacht: 'Ik vond het nog erg moeilijk om over mezelf te praten.' Tot hij bij toeval op een filmset terecht komt en gegrepen wordt door het filmvak. Een cultuurscout helpt hem verder op weg en met subsidie van onder meer de gemeente Rotterdam wordt zijn levensverhaal verfilmd, onder de titel De Druk. Voorwaarde is dat de film in een aantal Rotterdamse aandachtswijken vertoond wordt en dat Team Enkelband een nagesprek organiseert. Het is de start van een lange reeks vertoningen en gesprekken: 'We stonden al voor 180 officieren van justitie, waaronder de officier van mijn eigen strafzaak, de reclassering, het veiligheidshuis, jeugdgevangenis, Hogescholen en de Erasmusuniversiteit.'

Geen rem

Wat Miles en Gravenbeek opvalt is dat beleidsmakers en hbo- en wo-studenten vaak geen idee hebben wat zich op de straat afspeelt: 'De druk van de straat. Het moeten voldoen aan de

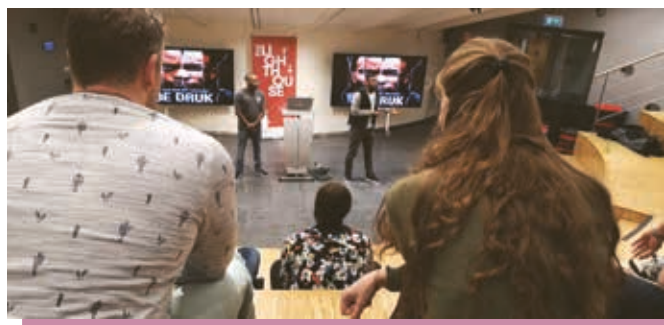

Team Enkelband

‘Team Enkelband kan echt iets extra’s betekenen voor jongeren die met de druk van de straat te maken hebben’

verwachtingen in je buurt. Status. Respect. De codes. Ze kennen het niet, maar maken wel beleid of gaan met de doelgroep werken. Ze zijn als supporters bij een Champions League wedstrijd die spelers vertellen hoe er gespeeld moet worden.’ Wat de heren zorgen baart, is dat jonge kinderen uit die wijken de straat juist beter kennen dan goed voor hen is: ‘Er zit geen rem op die kinderen. Ze zien dagelijks het leven op straat en willen er deel van uitmaken. Niemand die ze waarschuwt voor de gevolgen.’

Om betere verhoudingen te krijgen tussen ‘de straat’ en vertegenwoordigers van de reguliere samenleving pleiten Miles en Gravenbeek ervoor minder óver en meer mét straatjongeren te praten. Het is hun droom dat Team Enkelband de verbindende factor in die gesprekken wordt: ‘We hopen over vijf jaar de stem van de straat te zijn. We willen vanuit het perspectief van de jongeren voor hun belangen opkomen. Wij staan dicht bij en hebben meer contact met ze omdat we deel uitmaken van hun leefwereld.’

Gastlessen

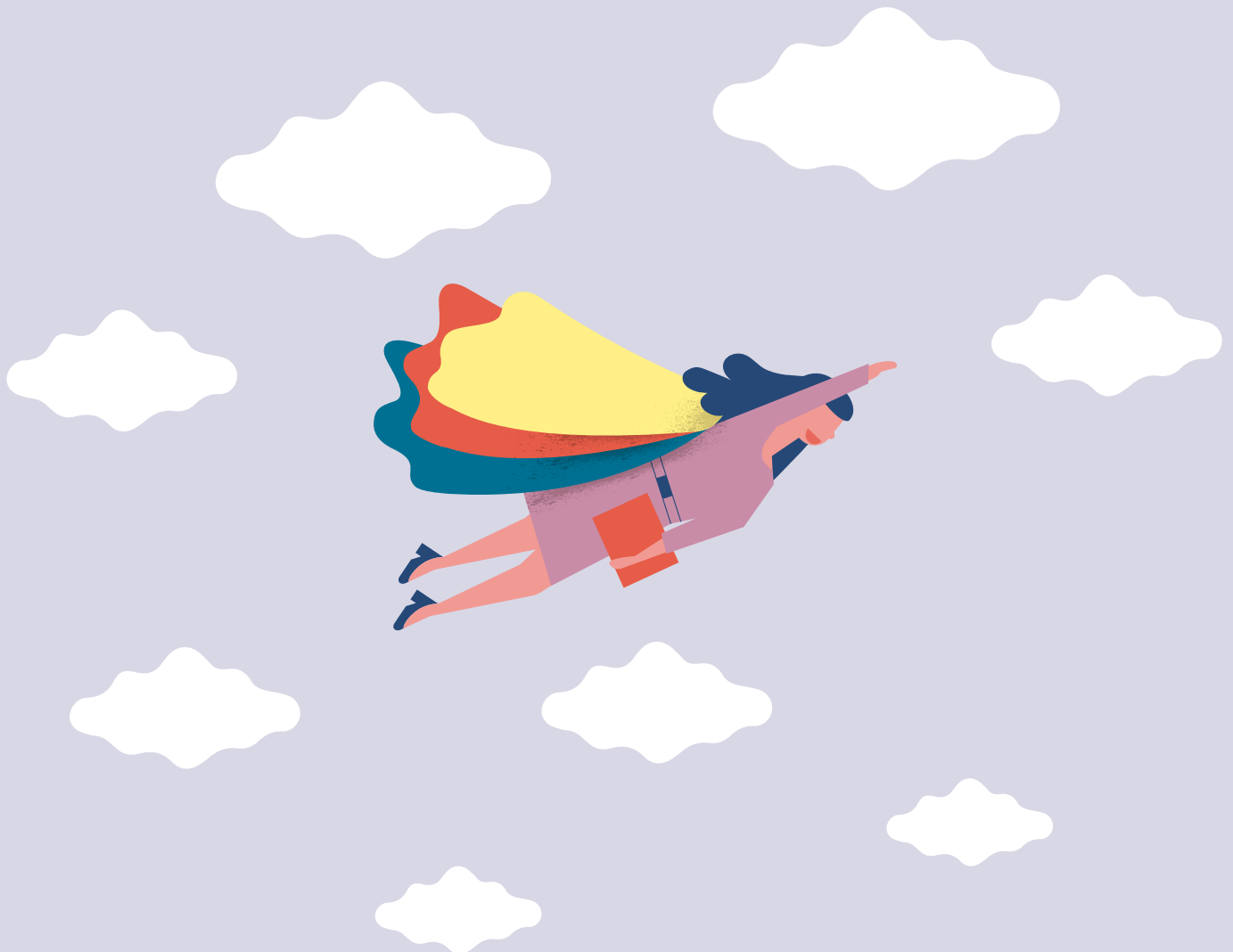
Calvijn Business School in Rotterdam Charlois is een van de scholen waar Team Enkelband recent gastlessen verzorgde. Schoolmaatschappelijk werker Claudia Mayer was bij de lessen aanwezig. ‘We hebben Team Enkelband uitgenodigd omdat hun verhaal interessant is voor onze populatie. Tijdens hun bezoek bleek niet iedere leerling zich te kunnen identificeren met hun ervaringen en voor sommigen ging zelfs een nieuwe wereld open. Toch wisten ze iedereen te boeien met de film en het nagesprek. In de havo-klas raakte één leerling zelfs geëmotioneerd omdat hij zoveel herkende van wat zij lieten zien en vertelden. Toen ik hem later apart nam bleek hij vooral geraakt omdat de mannen lieten zien dat het fout kan gaan, maar ook weer goed kan komen en dat er mensen zijn die je daarbij kunnen helpen. Wat opviel was dat deze jongen het vooral belangrijk vindt dat er meer hulpverlening in de wijk aanwezig is. Van hem hoeft het niet op school. Daar komt hij om onderwijs te volgen. Ik ben erg blij met het bezoek van Team Enkelband. Ik merk dat ze een klik hebben en dat er verhalen loskomen die je anders niet hoort. Zij kunnen echt iets extra’s betekenen voor jongeren die met de druk van de straat te maken hebben. Zij bieden perspectief.’

De breed inzetbare professional

Winst voor jongere en winst voor organisatie

TEKST YOLANTHE VAN DER REE ILLUSTRATIE WELMOET DE GRAAF

Wat als het werk van de leerplichtambtenaar, de Halt-medewerker en de onderzoeker van de Raad voor de Kinderbescherming gecombineerd wordt in één functie? Als een breed inzetbare professional een verzuimzaak van A tot Z zou begeleiden? Zou dit tijdwinst opleveren waardoor jongeren sneller weer terug zijn op school? Leidt het tot meer tevredenheid bij jongeren en ouders omdat zij niet meermalen hun verhaal hoeven te vertellen? Op deze vragen wil een pilot in de regio Zuid-Kennemerland en Purmerend antwoorden geven.

Fatima Yazami werkte al enige tijd als onderzoeker bij de Raad voor de Kinderbescherming in Haarlem toen ze startte met de master Forensisch sociale professional. Tijdens haar studie ontdekte ze de meerwaarde van de uitwisseling met professionals uit andere 'bloedgroepen' in het forensisch werkveld. Yazami: 'We leerden enorm veel van elkaar, inspireerden elkaar en werden nog meer gestimuleerd om vanuit een ander perspectief naar hetzelfde probleem te kijken. Het onderzoek voor mijn thesis richtte zich dan ook op interdisciplinair samenwerken rondom het kind dat van school verzuimt.'

Pilot

Yazami diende bij het innovatieteam van het ministerie van J en V een projectplan in voor een pilot met de breed inzetbare professional (BIP). Toen partners Halt en de afdelingen leerplicht van de regio Zuid-Kennemerland en Purmerend aanhaakten, werd het plan gehonoreerd. Bij aanvang van het schooljaar 2018/2019 ging de pilot van start.

'Ik heb nu heel andere gesprekken met jongeren en ouders'

Yvonne Kniese is teammanager van het RBL Zuid- en Midden-Kennemerland (contactgemeente Haarlem). Toen zij werd benaderd door Yazami om deel te nemen in de pilot, krabde ze zich even achter de oren: hoe gaan we dit organiseren? Maar haar enthousiasme won. 'Wij moeten een jongere bij wie het verzuim aanhoudt uiteindelijk doorverwijzen naar een ketenpartner, bijvoorbeeld naar Halt. Hij moet daar nogmaals zijn verhaal vertellen en begint dan eigenlijk weer opnieuw. Dat kost tijd en dat is zonde. Nog afgezien van de frustratie van zo'n jongere om het verhaal steeds opnieuw te moeten vertellen. Ik denk dat de BIP het principe van 1 jongere, 1 plan kan waarmaken.'

Drie richtingen

Ook de gemeente Purmerend sloot aan, evenals de Raad voor de Kinderbescherming en Halt. Het OM was positief over dit initiatief en een intensievere samenwerking tussen OM en BIP ging van start. De BIP is in twee regio's actief, een in Haarlem en een in Purmerend. In de pilot participeren van elke organisatie twee medewerkers en vanuit leerplicht 1 per regio. In het begin functioneerden zij als één team. Laura Pepping uit het team van Kniese is een van hen. Haar enthousiasme bracht haar in de pilot, want zij is RMC-trajectbegeleider en geen leerplichtambtenaar. 'Toen ik hoorde van de pilot was ik meteen enthousiast', vertelt Pepping. 'Het leek me leuk en vooral ook heel nuttig om een casus vanuit drie richtingen te kunnen aanvlagen. En dat blijkt in de praktijk ook zo te zijn.'

'Het getuigt van lef dat de organisaties bereid zijn hun deuren voor elkaar te openen in het belang van jongeren'

Om mee te kunnen doen, moest Pepping zowel haar BOA-bevoegdheid als een SKJ-registratie te halen, het beroepsregister voor professionals in de jeugdsector. 'Dankzij mijn SPH-diploma en mijn werkervaring als RMC-er was die SKJ-registratie snel geregeld. Voor de BOA moest ik de basismodules halen en dat vond ik nog best pittig. Al met al konden we in april 2018 van start. De eerste tijd hebben we elkaar ingewerkt aan de hand van lopende casussen.'

BIP-casussen

In het schooljaar 2018/2019 volgden de 'echte' BIP-casussen. Pepping: 'Een daarvan ging om een negatieve Halt, ofwel een jongere die zijn Halt-straft niet goed had afgerond. Toen deze zaak met een proces-verbaal bij de Raad binnenkwam, konden wij meteen onze 'BIP-pet' opzetten en het raadsonderzoek zelf uitvoeren. We kenden de casus al en we kenden de jongen en zijn moeder. Dit raadsonderzoek heb ik toen samen met de ervaren raadsonderzoeker van ons team opgepakt.'

Kniese: 'Het is noodzakelijk dat de BIP in de systemen van zowel de gemeente, Halt als van de Raad voor de Kinderbescherming mag kijken. Daarvoor was het nodig dat de medewerkers van Halt en de Raad BOA-examen deden, beëdigd werden als leerplichtambtenaar en als onbezoldigd ambtenaar werden aangesteld bij beide gemeenten. De leerplichtambtenaren zijn aangewezen als medewerker bij Halt en de Raad. Zo beschikt iedereen nu over de formele bevoegdheden.'

Andere gesprekken

Inmiddels zijn 25 casussen in Purmerend en 25 in Zuid-Kennemerland behandeld door de beide teams. Het laatste deel van de pilot zal zich afspelen in Haarlem waar de teams zullen samenwerken aan nog eens 25 casussen. 'Ik heb nu heel andere gesprekken met jongeren en ouders', zegt Pepping, 'gesprekken die voor medewerkers van de Raad en van Halt heel normaal zijn. Dat is heel interessant en leerzaam.'

Andersom ervaren medewerkers van de Raad dat er soms niet zo veel voor nodig is om een jongere te bewegen naar school te gaan, vertelt Yazami. 'Een raadsmedewerker had een gesprek met een meisje dat vaak te laat kwam en geregeld niet op school verscheen. Ze gaf haar een waarschuwing en tot haar grote verrassing was dat voldoende om het verzuim te stoppen. Dat maak je als raadsonderzoeker natuurlijk nooit mee. De ervaring is dat hoe verder in de keten we komen, hoe complexer de problematiek van de jongeren.'

Yazami vindt het 'gaaf en van lef getuigen' dat de organisaties bereid zijn om hun deuren voor elkaar te openen in het belang van de jongere die verzuimt. Want al is het onderzoek nog gaande en zijn de resultaten pas in het najaar bekend, Yazami is ervan overtuigd dat de breed inzetbare professional de toekomst heeft. 'We zien nu al dat de doorlooptijd van een aantal casussen veel korter is. In het verleden kwam het voor dat ik als Raadsonderzoeker een jongere pas na een jaar aan mijn bureau kreeg. Dat is met de BIP echt uitgesloten. En we weten allemaal dat hoe sneller we handelen bij schoolverzuim, hoe beter het is. Ook de intensievere samenwerking met het OM maakt dat de BIP sneller kan handelen. Ander belangrijk voordeel is dat medewerkers in tijden van drukte heel makkelijk voor elkaar kunnen inspringen. Winst dus voor de jongere en winst voor de organisatie.'

Weer ruimte voor school dankzij F.I.R.S.T. School

TEKST SUSAN DE BOER FOTO'S F.I.R.S.T. SCHOOL

Kinderen en jongeren met gedragsproblemen die dreigen vast te lopen op school of al vastgelopen zijn, krijgen op F.I.R.S.T. School de kans tot rust te komen en aan zichzelf te werken. F.I.R.S.T. School is een zorgvoorziening waar maatwerk het uitgangspunt is. De afkorting staat voor Functional Intuitive Replication Scenario Training. Door deze aanpak leren de jongeren hoe ze minder impulsief op situaties kunnen reageren.

‘We trainen scenario’s. Daarbij werken we vanuit het concept Instinct, Intuïtie, Intellect’, vertelt Wytze Dijkstra. ‘Het lichaam en het brein reageren op een bepaalde manier in een stressvolle situatie. Voordat een situatie escaleert, zijn er al signalen van spanning. Hoe kun je die signalen herkennen en afbouwen?’ Dijkstra heeft een achtergrond bij de politieacademie en heeft gewerkt als gymleraar. Samen met Harold van de Pol, die afkomstig is uit het defensieonderwijs, is hij initiatiefnemer van Safe College, een opleiding waar defensie- en politiepersoneel leert omgaan met stresssituaties. Van daaruit is F.I.R.S.T. School ontstaan, een opvangvoorziening voor leerlingen met gedragsproblemen.

Het voelt niet goed

‘Veel van onze jongeren zijn in aanraking gekomen met de politie vanwege dingen die ze niet hadden moeten doen. Boefjes’, zegt Dijkstra. ‘We vragen hoe het voor hen voelde toen het

‘Het doel is terugkeer naar school’

gebeurde, bijvoorbeeld meedoen aan een overval. ‘Beetje raar’, zeggen ze dan. Het voelt niet goed, maar toch doen ze het. Wij leren onze jongeren om een stapje terug te doen als ze dat gevoel hebben, even rustig na te gaan wat hun volgende stap kan zijn.’ Maar niet alleen ‘boefjes’, ook jongeren met stress vanwege een pijnlijke scheiding tussen de ouders, of niet mee kunnen komen op school vanwege – bijvoorbeeld – een stoornis in het autismespectrum hebben baat bij het programma. ‘Zowel iemand van een antiterreureenheid als de jongere die op school vastloopt, ervaart stress’, zegt Dijkstra. ‘De een moet een aanslag voorkomen en de ander moet een toets doen die te moeilijk is, maar lichaam en brein reageren identiek.’

Mentale blauwdruk

De aanpak van Safe College, en ook van F.I.R.S.T. School, is gebaseerd op twee pijlers: de koppeling van instinct, intuïtie en intellect, en ‘mental blue printing’. ‘Samen met de Vrije

Universiteit in Amsterdam hebben we de aanpak wetenschappelijk onderbouwd. De begeleiding van jongeren die vastlopen op school, is vaak te intellectualistisch', zegt Dijkstra. 'De moeder, de hulpverlener, iedereen zegt tegen de jongere dat hij of zij naar school moet omdat het zo goed is voor later. Maar die jongere is gefrustreerd, ervaart stress, en onder stress kun je niet nadenken of verstandige rationele beslissingen nemen. Hij of zij reageert uit instinct of intuïtie. Eerst moet de druk van die stress van de ketel. Als dat lukt, kan hij of zij de situatie in een ander licht zien, rationeler.'

'De tweede pijler gaat over de manier waarop je reageert op een spannende situatie. Daar kun je een mentale blauwdruk van maken, een scenario. Dat kun je oefenen.' Dat oefenen gebeurt niet in praatsessies met een coach, maar op de sportschool, in de keuken, tijdens darten in een café of in een andere ontspannen situatie. Dijkstra: 'De begeleiders zijn psycholoog of orthopedagoog, maar hebben daarnaast een belangrijke passie in hun leven. Ze zijn bijvoorbeeld ook atleet, kickbokser, kok. Door samen met een jongere iets te doen – een fysieke sport beoefenen, muziek maken, takken hakselen in een bos, een maaltijd bereiden - komen de gesprekken vanzelf.' De begeleider zal ingaan op een gebeurtenis waarbij de jongere heftig reageerde, door te vragen wat er gebeurde, hoe hij of zij zich voelde, en hoe hij of zij zich voorafgaand aan het incident voelde. 'Zo kun je het gevoel in verschillende situaties naar het intellect halen en jongeren laten inzien wat er gebeurt en hoe mensen kunnen reageren', zegt Dijkstra. Van de Pol: 'Dat kan op de judomat, dan kun je het fysiek aanpakken, maar een kok doet het in de keuken en iemand anders doet het met muziek.'

Bradley: 'Er is hier tijd en aandacht, je krijgt de ruimte om op je bek te gaan'

Certificaat

Van de Pol is samen met Dijkstra ook initiatiefnemer van een biologisch café-restaurant dat in mei open gaat. 'In 'Bengels Breda' kunnen de jongeren die daar plezier aan beleven, meteen, zonder opleiding, terecht', zegt Van de Pol. 'Ze krijgen mooie bedrijfskleding en ze kunnen aan de slag. Dat maakt ze trots. Vervolgens gaan we kijken hoe ze via het mbo een certificaat kunnen halen.' Dijkstra vult aan: 'Er komt een moment dat het lichaam en het brein tot rust zijn gekomen. Dan heeft de jongere ruimte om actief te kiezen voor school. Wat wij doen is jongeren die ruimte gunnen. Vanuit die nieuwe mindset maken ze dan een keuze die evenwichtig is en bij ze past.'

Terug naar school

Het doel van het traject is de jongeren weer terug te leiden naar school. De jongeren die deelnemen aan F.I.R.S.T. School zijn tussen de 12 en de 18 jaar, en dus leerplichtig. Soms mogen ook 18+-jongeren gebruik maken van de voorziening. 'Het is een voorziening waar ambulante zorg en begeleiding geboden wordt', zegt Mimoun Touliss, leerplichtambtenaar in Breda. 'Bij

deze jongeren heeft onderwijs niet de eerste prioriteit, ze moeten eerst aan zichzelf werken.' Voordat een jongere in aanmerking komt voor F.I.R.S.T. School, is er al een traject doorlopen. 'Het gaat om jongeren met gedragsproblematiek, kinderen die zijn overbelast door de thuissituatie, het kan van alles zijn', zegt Touliss. 'Dan zijn er al gesprekken geweest met de ouders, met school, met hulpverleners. Er is een aangepast schoolprogramma gekomen, er is een coach ingezet, maar het lukt niet altijd de jongere duurzaam op de rit te krijgen. In overleg met het samenwerkingsverband en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) en vaak ook met een arts of iemand van een wijkteam, besluiten we dan tot plaatsing op F.I.R.S.T. School. Het CJG geeft een beschikking af. Het kan voor drie maanden zijn maar soms wordt de beschikking, afhankelijk van de situatie van de jongere, verlengd met een paar maanden. Betreft het een 18+ jongere, dan geeft de gemeente onder meer een WMO-beschikking af. Het doel is terugkeer naar school. Als dat perspectief uit beeld raakt, dan moet de jongere naar een andere voorziening. Het is voor niemand goed als een jongere te lang bij deze voorziening blijft.'

Breda zet F.I.R.S.T. School ook in om te voorkomen dat jongeren uitvallen. In die variant gaan ze 'gewoon' naar school, maar brengen ze ook een of meerdere middagen door bij F.I.R.S.T. School. 'Op die manier 'trekken' we ze door de school heen', zegt Van de Pol. De gemiddelde verblijfsduur van een kind in F.I.R.S.T. School is ongeveer zes maanden. Van de Pol: 'Het zijn individuele trajecten en het doel is bepalend. Het kind moet met een rechte rug dit traject verlaten en sterk genoeg zijn om te doen wat hierna komt.'

Meer informatie?

www.safecollege.nl/onderwijs

Bradley

'De thuissituatie overheerste enorm, school kwam niet op de eerste plek', zegt Bradley. Bradley is op zijn vijftiende gestopt met school. Zijn moeder is ziek, zijn vader afwezig, zijn twee oudere zussen het huis al uit. Hij zit op een agrarische opleiding, maar de school bevat niet. 'Ik vond dat de lessen te veel uit een boekje waren. Toen ben ik overstapt naar techniek. Maar de school hield zijn beloftes niet – ik mocht eerst bbl (beroepsbegeleidende leerweg, red.) doen en toen weer niet – en ik bleef bovendien zitten in de derde. Toen ben ik thuis gebleven.' Vervolgens komt leerplicht in actie en volgt een Halt-straf. Bradley krijgt drie keuzes voorgelegd, waaronder F.I.R.S.T. School. 'Ik kreeg hier een gesprek en een rondleiding, dat voelde gelijk goed. Er is hier tijd en aandacht, je krijgt de ruimte om op je bek te gaan.'

De dag begint om half 9. 'Dan kijk ik eerst bij welke begeleider ik die dag ben ingedeeld. Op maandag, woensdag en vrijdag doe ik eerst een uur school, soms alleen, soms met iemand erbij. Ik gebruik de boeken van mijn oude school. Daarna ga ik in de keuken aan de slag, of darten met de begeleider, of naar fitness. Om de week ga ik twee dagen aan de slag in het voedselbos in Chaam. In het voedselbos verbouwen we op een natuurlijke manier voedsel, zonder bemesten bijvoorbeeld. De bedoeling is dat je onafhankelijk wordt van de supermarkt, dat je zelf voedsel kan oogsten. Er zijn ook kippen en ganzen.'

Na een paar maanden merkt Bradley dat hij weer ruimte heeft voor schoolwerk. 'Ik ging me vervelen. Ik dacht, ik ben nu 17, het kan niet altijd zo doorgaan. Ik wil naar de entreeopleiding en vrachtwagenchauffeur worden. Het schoolwerk is eigenlijk niet nodig daarvoor, maar het is wel goed om kennis op te halen. In september begin ik op ROC Kellebeek. Het is een goede plek hier, ze luisteren naar je. Als er hulp nodig is, kan er iets geregeld worden. Ik zou F.I.R.S.T. School wel aanraden aan jongeren. Niet dat ze moeten stoppen met school, dat is niet slim, maar als het al zover is, kun je hier verder komen.' Bradley woont inmiddels bij zijn oudste zus. 'Zij werkt fulltime en haar vriend ook. Dat geeft structuur. Dat had ik vroeger niet, dan zat ik dag en nacht te gamen.'

Individuele leerroutes in Groningen

Zet de ontwikkelingsmogelijkheden van een jongere centraal!

TEKST VOLANTHE VAN DER REE FOTO'S UBBO EMMIUS SCHOLENGEMEENSCHAP

Jongeren die niet vanzelf en met een diploma de eindstreep halen. We kennen ze overal en in alle schooltypen. Ook in de Ommelanden, zoals het gebied buiten de stad Groningen genoemd wordt. Anders dan in de (rand)stad gaat het hier meestal om hooguit een handjevol leerlingen per regio, te weinig om een aparte voorziening voor in te richten. Clustering in de provincie zou leiden tot lange busreizen, wat gezien hun kwetsbaarheid niet wenselijk is. Voor deze leerlingen willen de samenwerkingsverbanden VO en de vier mbo's in de provincie Groningen experimenteren met individuele leerroutes die niet per definitie uitmonden in een diploma. Ze dienden een aanvraag daartoe in bij het ministerie van OCW.

'Jongeren die het zonder stut en steun niet redden, kennen we als geen ander', zegt Hans Everhardt, programmamanager VSV namens de vier mbo-instellingen in de provincie Groningen. 'Ik durf de stelling wel aan dat we alles wat vanuit de bestaande systemen mogelijk en toegestaan is, hier in praktijk brengen. We doen wat nodig is om de jongeren zo ver mogelijk te brengen. We zetten de ontwikkelingsmogelijkheden van jongeren centraal en benutten alle innovaties die hen kunnen helpen een zelfstandig leven te leiden.'

'We zoeken naar maatwerkoplossingen binnen de context van de school'

Niet in een hokje

En toch is het niet genoeg. Er blijft een groep jongeren over die er niet in slaagt een vo- en vervolgens een mbo-diploma te halen en gekwalificeerd de arbeidsmarkt te betreden. 'En die groep jongeren is heel gemêleerd', zeg Willeke Doornbos, directeur van het samenwerkingsverband V(S)O 20.02 Groningen Ommelanden. 'Het zijn jongeren uit het praktijkonderwijs, maar ook jongeren uit cluster 4 met havo-of vwo-niveau. Ze passen niet in een hokje. Dat is de reden dat we individuele leerroutes willen

ontwikkelen gekoppeld aan de huidige structuren. Alleen daarmee kunnen we ze verder helpen. De geografische spreiding en de slechte dekking van het openbaar vervoer in onze regio maken de noodzaak alleen maar groter. Er zijn per doelgroep niet voldoende jongeren om thuisnabij voorzieningen in te richten. We zoeken daarom naar maatwerkoplossingen die haalbaar zijn binnen de context van de school.'

Het uitgangspunt van de huidige wet- en regelgeving is dat onderwijs altijd moet toeleiden naar een diploma, zeggen Everhardt en Doornbos. En dat is voor deze groep nu juist (nog) niet haalbaar. Everhardt: 'En dus vragen we ruimte om op maat trajecten te ontwerpen binnen de context van het vo en het mbo die niet diplomagericht zijn. De trajecten zijn gericht op het verrijken en versterken van wat een jongere kan en leiden uiteindelijk naar werk.'

Mbo-verklaring

Leerlingen van wie op voorhand duidelijk is dat een vo-diploma niet haalbaar is, worden nu meestal geplaatst in het vso. Dat is niet voor iedereen de best passende oplossing, betogen Everhardt en Doornbos. 'Voor deze leerlingen zouden we een verrijkt leer-werktraject van vo naar mbo willen ontwikkelen. Zo'n jongere verlaat dan het mbo met een mbo-verklaring (theorie en praktijk) richting arbeidsmarkt. Je laat daarmee zien dat je onderdelen wel gehaald hebt. Die mbo-verklaring is er dan, net als nu al het geval is, voor jongeren die uitvallen uit het regulier mbo en daarnaast voor jongeren voor wie dit het bedoelde resultaat is van een individuele leerroute. We willen kunnen werven op de mbo-verklaring, jongeren kunnen binnenhalen op die mogelijkheid en de verklaring niet alleen uitdelen als troostprijs als je bent uitgevallen op het mbo.'

Startblokken

De aanvraag om individuele leerroutes die niet toeleiden naar een diploma te mogen ontwikkelen ligt bij OCW. Everhardt: 'De volgende stap is dat we de leerroutes verder gaan uitwerken per onderwijsniveau en op basis van de gesprekken die we met OCW hebben gevoerd. Wat kan er al, wat hebben we nodig en wat zijn de knelpunten die we nog moeten oplossen? Komend schooljaar willen we de leerroutes samen met de teams in de vo- en mbo-scholen verder ontwikkelen en vormgeven. Daar is een deel van de VSV-middelen voor vrij gemaakt.'

Iedereen staat in de startblokken, de bereidheid binnen de teams van zowel het vo en mbo en vanuit de RMC's/gemeenten en bedrijfsleven is groot. Everhardt: 'Onze medewerkers zijn, wederom vanwege de omvang van de regio, al genoodzaakt om zeer flexibel te werken en maatwerk te bieden. De individuele leerroutes gaan nog meer helpen onze gezamenlijke missie waar te maken: wij willen dat jongeren het goed hebben in onze samenleving.'

'Om passend onderwijs te kunnen bieden, hebben we flexibiliteit nodig'

Vertrouw ons dat we de leerling op een goed traject zetten

Bert Dijkstra is stafdirecteur onderwijs en kwaliteitszorg van Ubbo Emmius, een brede scholengemeenschap met zeven locaties, onderdeel van het samenwerkingsverband V(S)O 20.02 Groningen Ommelanden. Dijkstra is vanuit zijn vo-school nauw betrokken bij de aanvraag die naar OCW is gestuurd. De noodzaak dringt zich regelmatig op.

‘Er is een groep leerlingen die uitvalt, die het niet redt binnen ons onderwijs ondanks alle ondersteuning die we georganiseerd hebben. Dat zijn bijvoorbeeld de leerlingen in alle niveaus die vanwege sociaal/emotionele problematiek niet in staat zijn binnen de gestelde tijd een diploma te halen. Het zijn ook de leerlingen (gemiddeld 10 per jaar op een totaal van 3000) die cognitief in staat zijn vmbo-kb of -bb te doen, maar het niet redden vanwege de theoretische inrichting van ons onderwijs. Voor deze groepen is maatwerk nodig, dit zijn de potentiële thuiszitters.’

Wat al kan

Dat maatwerk is voor een belangrijk deel te realiseren binnen de huidige wet- en regelgeving, zegt Dijkstra. Voor de eerste groep (de leerlingen met sociaal/emotionele problematiek) biedt Ubbo Emmius nu al specifieke begeleiding en gespreide examens aan zodat de belasting verdeeld wordt. Dijkstra: ‘Dat is voor een deel van deze leerlingen een oplossing. Van de tweede groep leerlingen, die de theorie niet aankan, komt een deel terecht in een leerwerktraject waarbij de leerlingen hun schoolloopbaan grotendeels doorlopen binnen een bedrijf. Daar ontwikkelen zij praktische vaardigheden. Op school krijgt een jongere examen in Nederlands en in het praktijkvak waarin hij verder wil. Als een leerling dat aankan,

adviseren we ook nog een of meer theorievakken te volgen. Voor een jongere die op het mbo verder wil in de installatietechniek heeft wis- of natuurkunde veel meerwaarde. Dat is maatwerk binnen de huidige mogelijkheden.’

Wat Dijkstra hier nog aan zou willen toevoegen, zijn doorgaande trajecten van vo naar het mbo. ‘Nu al kunnen leerlingen die er niet in slagen een vmbo-diploma te halen, instromen in de entree-opleidingen van het mbo. We willen graag op het vmbo al bewust toeleiden naar de meest passende plek in het mbo. We laten dan het diploma los. Dat mag in de meeste gevallen wettelijk ook en daar gaan we samen met het mbo mee aan de slag.’

Wat er nodig is

‘Het schuurt bij de leerlingen die nu vanuit de Ommelanden naar het vso cluster 4 in Groningen, Assen, Drachten of Emmen gaan. We vragen ons af of het in alle gevallen wijs is om een jongere op de bus te zetten en hem of haar een uur of langer verderop onderwijs te laten volgen. Zou het niet mooier zijn om die leerlingen in de regio op te vangen, in een traject vanuit het regulier vo in samenwerking met het mbo? Bijvoorbeeld door als vo en mbo doorgaande leerroutes te ontwikkelen in samenwerking met een gecertificeerd leerwerkbedrijf. Na een bepaalde periode kan voor sommige jongeren het afgelegde traject beoordeeld worden om de toelaatbaarheid tot het mbo te toetsen. Een dergelijke route binnen het regulier onderwijs bestaat nog niet.’

Passend onderwijs

Dijkstra hoopt dat de scholen voor deze route groen licht krijgen. ‘Uitgangspunt is dat we bieden wat een leerling nodig heeft om zelfredzaam te kunnen zijn’, zegt hij. ‘Dat is om te beginnen een redelijke beheersing van de Nederlandse taal, rekenvaardigheden, sociale en werknemersvaardigheden. Daar zouden we op willen focussen samen met het mbo en lokale bedrijven. Wat nog nodig is, is toestemming van de overheid. En eigenlijk, als we met elkaar streven naar passend onderwijs, kan het niet anders of die toestemming komt er. Passend onderwijs is wat mij betreft goed onderwijs. Om dat te kunnen bieden, hebben we flexibiliteit nodig. En vertrouwen. Vertrouw ons dat we de leerling op een goed traject zetten!’

De BOA

Hoe zat het ook alweer?

TEKST YOLANTHE VAN DER REE ILLUSTRATIE WELMOET DE GRAAF

In 2010 heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid de mogelijkheid gecreëerd voor alle BOA's om een eigen BOA-domein te vullen. Ingrado heeft van die mogelijkheid gebruik gemaakt en sindsdien heeft leerplicht zijn eigen domein Onderwijs, met specifieke opleidingseisen. Met de start van het tweede cohort in 2018 zijn aanpassingen doorgevoerd. De veranderingen leiden zowel tot enthousiasme als tot wat gemopper. Daarom zetten we het hoe en waarom nog een keer op een rijtje. De BOA, hoe zat het ook alweer?

De belangrijkste reden voor Ingrado om gebruik te maken van de mogelijkheid een eigen domein Onderwijs te vullen is dat de uitvoering van de Leerplichtwet een eigen werkwijze kent, die afwijkt van die van bijvoorbeeld de BOA milieu of BOA openbare ruimte. Handhaving maakt voor de leerplichtambtenaar deel uit van een bredere zorgtaak gericht op het voorkomen en verminderen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.

Sinds 2013 is voor alle BOA's in het domein Onderwijs de door het ministerie Justitie en Veiligheid verplichte Permanente Her- en Bijscholing (PHB) van kracht. Het ministerie werkt met cohorten van vijf jaar. Wie zijn BOA-akte wil verlengen, moet in vijf jaar tijd vier examenonderdelen behalen, jaarlijks één met een uitloop van een jaar. Die PHB-cyclus bestaat voor iedere BOA uit twee theorie- en twee praktijkonderdelen die alle met een examen

worden afgesloten. Dat is verplicht gesteld door het ministerie. De Exameninstelling Toezicht en Handhaving (ExTH) is door het ministerie aangewezen om de examens te ontwikkelen en af te nemen. De examencommissie Onderwijs, waar ook Ingrado zitting in heeft, stelt de exameneisen op.

Input leden

‘Om te komen tot de nieuwe invulling van de PHB hebben we onze leden uitvoerig geraadpleegd’, vertelt Selma Hulst, projectleider bij Ingrado en lid van de examencommissie. ‘Zij leverden vanuit hun praktijk input en onder meer daarop baseerden we de inhoud van de opleiding. De examencommissie vertaalde deze vervolgens in exameneisen. Toen was het aan de opleiders een opleiding aan te bieden die de kandidaten voorbereidt op het examen. Tot nu toe zijn er in het domein Onderwijs twee aanbieders: Nivoo en SPV.’

De twee theorieonderdelen binnen de PHB Onderwijs zijn Wettelijke Kaders Onderwijs Generiek en Wettelijke Kaders Onderwijs Specifiek, waarbij de laatste onder meer inzoomt op de Leerplichtwet. In het eerste cohort bestonden de praktijkexamens uit Sanctionerend optreden en Afhandeling en netwerk. Bij aanvang van een nieuw cohort kunnen wijzigingen in de exameneisen en examens worden doorgevoerd. Met het oog op het nieuwe cohort van vijf jaar dat in 2018 van start zou gaan, is daarom in 2016 begonnen met de doorontwikkeling van de examens. Hulst: ‘Ook hiervoor zijn we te rade gegaan bij de leden. Op basis daarvan zijn de theorie-examens en Sanctionerend optreden geactualiseerd. Het examen Afhandeling en netwerk is komen te vervallen en vervangen door een praktijk-examen over de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). De MAS is ontwikkeld door Ingrado, de Raad voor de Kinderbescherming, het OM en stichting Halt en erkend als landelijke aanpak van schoolverzuim.’

Praktijkexamens

In het examen van module 3, Sanctionerend optreden, lag het accent in het eerste cohort op het voeren van een verhoorgesprek met de verdachte en het opstellen van het proces-verbaal. Met ingang van 2018 is het accent verschoven naar de beheersing

‘Handhaving maakt voor de leerplichtambtenaar deel uit van een bredere zorgtaak’

van gespreksvaardigheden en -technieken en het toepassen van juridische voorschriften. De meeste gegevens in het proces-verbaal zijn al ingevuld en de kandidaat krijgt een dossier waarna hij zich voorbereidt op het verhoor. Tijdens het examen gaat hij in gesprek met een jongere en/of zijn ouders – gespeeld door acteurs – en wordt hij beoordeeld op zijn gespreksvaardigheden en het toepassen van de juridische vereisten. Stelt hij de juiste vragen om alles boven water te krijgen? Komen de relevante zaken aan bod? De kandidaat geeft het verhoorgesprek weer in het proces-verbaal conform de juridische eisen. Het examen komt nu veel dichter bij de actuele praktijk van de leerplichtambtenaar.

Sinds 2018 worden ook de praktijkexamens van module 4, de MAS, afgenomen. Kandidaten krijgen een dossier ter inzage en maken een plan van aanpak waarin ze een keuze maken voor een route uit de MAS om het verzuim in de casus een halt toe te roepen. Vervolgens lichten zij de keuzes en consequenties toe in een interview. Carola Kelholt, toetsdeskundige bij ExTH en ambtelijk secretaris van de examencommissie, legt uit hoe dat in z'n werk gaat: ‘De interviewer bevraagt de kandidaat op de keuze die hij of zij gemaakt heeft op basis van het dossier. Het gaat erom dat de kandidaat zijn keuze kan onderbouwen volgens de MAS. Kent hij

Samenstelling examencommissie

Ien Blaasse	<i>Ingrado / RBL Oosterschelderegio (voorzitter)</i>
Ron van Bodegom Smith	<i>teamleider gemeente Rotterdam</i>
Jip van Mieghem	<i>beleidsadviseur OM Arrondissementsparket Den Haag</i>
Karin Amptmeijer	<i>leerplichtambtenaar RBL Holland Rijnland</i>
Selma Hulst	<i>projectleider Ingrado</i>
Annelies van de Kolk	<i>teammanager RBL Gooi en Vechtstreek</i>
Carola Kelholt	<i>ExTh (ambtelijk secretaris)</i>
Kees den Hertog	<i>coördinator leerplicht Amsterdam</i>
Guillermo Holman	<i>VNG</i>

Klachten en signalen

Met klachten en vragen over de PHB-examens Onderwijs kun je terecht bij ExTH, info@exth.nl

de route en de (contra)indicaties, kan hij de stappen in de route volgens de MAS benoemen en kent hij ieders rol? En wat als er nieuwe ontwikkelingen in de casus blijken te zijn, veranderen dan die de keuzes? Afwijken van de MAS mag, mits dit goed onderbouwd en uitgelegd wordt. Het motto van de MAS is niet voor niets: pas toe of leg uit. Het uitgangspunt bij het examen is de MAS zoals die op de website van Ingrado is gepubliceerd. Wanneer de kandidaat deze kennis over de MAS kan aanvullen met afwegingen over de lokale invulling is dat een pré. De lokale situatie is hierbij echter niet het uitgangspunt, al wordt die ook vaak "MAS" genoemd; het gaat om de publicatie op de Ingrado-website. In het examen staat zo uniformiteit centraal, maar wordt reflectie op lokale afwijkingen van deze standaard gestimuleerd.'

Pas toe of leg uit

'De casussen zijn zo opgesteld dat een keuze voor elke route te verdedigen is', zegt Karin Amptmeijer, leerplichtambtenaar en lid van de examencommissie. Zij is tevens opgeleid als assessor om de kandidaten tijdens het examen te beoordelen. 'En die verdediging, die uitleg is nu precies wat we verwachten van de kandidaten. Wat we zien is dat sommige kandidaten een casus aanpakken volgens de praktijk in de eigen regio. En dat is niet wat er wordt geëxamineerd. Het uitgangspunt is de MAS, de landelijke aanpak. Die moet je kennen. En natuurlijk is er ruimte om in jouw regio andere keuzes te maken. Die moet je alleen wel kunnen uitleggen.'

De kandidaat wordt beoordeeld aan de hand van de criteria die zijn opgesteld door de examencommissie. Die zijn te vinden op de site van ExTH. Amptmeijer: 'Wij zijn aanwezig bij de praktijkexamens en kijken aan de hand van een checklist of de kandidaat aan de criteria voldoet.' Amptmeijer vindt het module 4-examen een heel leuk en logisch examen. 'Het gaat over de vier routes en niet over de 70 pagina's die de MAS telt. Het gaat erom dat je kunt uitleggen waarom je een keuze maakt voor een route. Er is veel ruimte voor het eigen verhaal van de deelnemer.'

Echt in gesprek

Ook toetsdeskundige Kelholt benadrukt dit aspect van het nieuwe praktijkexamen: 'De kandidaat kan écht in gesprek gaan over zijn

of haar werk. Je moet de diepte in, het is geen kunstje. Het is zaak dat je de hele route helder hebt. We werken met ervaren interviewers die goed luisteren en doorvragen. Er is geen goed of fout, binnen elk dossier kun je verschillende keuzes maken. Het gaat erom dat je die keuze kunt uitleggen en dat je methodisch te werk gaat. En als het in je eigen praktijk anders gaat dan de MAS beschrijft, dan leg je dat uit. Eerst vertel je hoe het volgens de MAS moet en vervolgens hoe het in je eigen regio gaat. En wat de voor- of nadelen daarvan zijn.'

Niet iedereen is echter blij met het nieuwe praktijkexamen van module 4, getuige de signalen die hier en daar binnenkomen. Kelholt snapt dat ook wel. 'Elk nieuw examen is wennen. In het vorige cohort heeft het ook een tijd geduurd voordat de praktijkexamens waren ingeburgerd. Nu is dat weer het geval. Een belangrijk aspect is dat de opleiders de kandidaten moeten voorbereiden op een examen met een andere inhoud en een andere aanpak. Anderzijds zijn er ook kandidaten die het juist een fijn examen vinden. Zij genieten ervan over hun werk te kunnen praten en te laten zien wat ze weten. Signalen van kandidaten naar aanleiding van het examen, nemen we uiteraard serieus. De examencommissie volgt de ontwikkelingen rond de examens nauwgezet. Twee van elke drie examens MAS die tot nu toe zijn afgenomen zijn met succes afgerond.'

Meer informatie?

www.exth.nl/examens/phb-domein-iii

Ingrado Magazine publiceerde eerder over de nieuwe BOA: zie IM 17, IM 21 en IM 28 via www.ingrado.nl/actueel/ingradomagazine

Aantal BOA's domein Onderwijs

	Domein Onderwijs
2018	828
2017	820
2016	810
2015	810
2014	796
2013	848
2012	806

'Het gaat erom dat je kunt uitleggen waarom je een keuze maakt voor een route'

Handle With Care

Aandacht op school voor getuige van huiselijk geweld

TEKST PETER ZUNNEBERG

Een aai over de bol, een vriendelijk woord, begrip bij het verknallen van een toets, het zijn voor leerkrachten kleinigheden om de stress bij kinderen te verminderen, nadat ze 's nachts getuige zijn geweest van huiselijk geweld en politie-ingrijpen. Maar dan moeten die leerkrachten daar wel van op de hoogte zijn.

In 2011 startte in het Zuid-Engelse Plymouth het project Operation Encompass. Op de ochtend na een ingrijpen geeft de politie aan de school van het betreffende kind een signaal dat er is ingegrepen en dat dit kind misschien extra steun nodig heeft. Een mooi initiatief vond Augeo Foundation, de stichting die zich sterk maakt voor het terugdringen van kindermishandeling en alles wat daarmee samenhangt.

Leerplicht

‘In 2016 zijn we in Plymouth gaan praten’, zegt Marga Haagmans, hoofd onderzoek en innovatie bij Augeo Foundation. ‘Waar wij tegenaan liepen toen we het project naar Nederland wilden halen, is dat de politie niet weet op welke school een kind zit. Daarvoor kun je terecht bij DUO, maar de politie heeft die toegang niet. En zo zijn we bij leerplicht terechtgekomen en dat heeft geleid tot de huidige vorm van Handle With Care.’

Jacqueline Janssen is hoofd van bureau VSV in Heerlen, waar op 1 april 2017 op twee basisscholen begonnen is met de pilot Handle With Care. ‘Toen wij hoorden van het project, waren we direct enthousiast. Tegelijk hadden we er de nodige vragen bij. De belangrijkste was “Mag dit?” Daar hebben we juristen van de gemeente en Ingrado naar laten kijken en zij hebben onderzocht binnen welke kaders alle betrokken partijen dienen te opereren. Uiteindelijk was er een besluit van de gemeenteraad noodzakelijk. Die stemde er, vanwege het belang van de kinderen, mee in.’

Privacy

Augeo vraagt politieagenten om bij een melding van huiselijk geweld te informeren naar de school waar de kinderen zitten. ‘Maar in de hectiek van de situatie schiet dat er vaak bij in’, zegt Haagmans. Om toch de school in kennis te stellen, stuurt de politie een e-mail naar de afdeling leerplicht. Die gaat bij

DUO na op welke school het kind zit en stuurt een mail naar de school. 'Om de privacy zo veel mogelijk te waarborgen', zegt Janssen, 'hebben we in dit traject zo weinig mogelijk mensen ermee belast. Zo komt de mail van de politie bij ons binnen in een beveiligde mailbox waartoe maar twee leerplichtambtenaren toegang hebben. Zodra zij het bericht van de politie hebben verwerkt, verwijderen ze het. Ook in de school zijn slechts twee personen met toegang tot een speciale mailbox, doorgaans de directeur en de adjunct-directeur. Ook wordt er in de mails geen enkele informatie gegeven. Er staat uitsluitend de naam van de leerling, de geboortedatum en Handle With Care of HWC.'

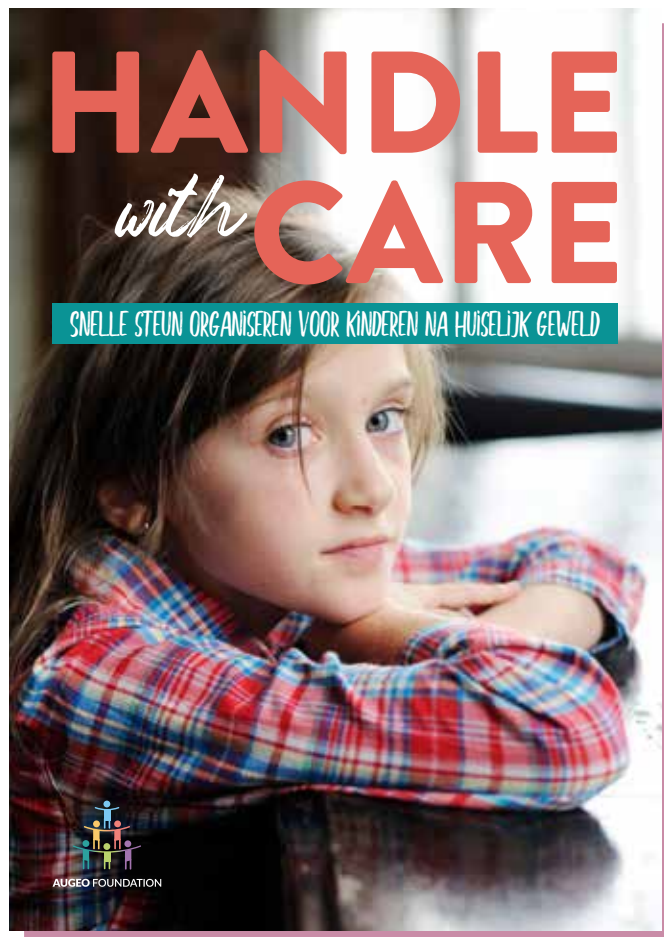
'Met onze rol in Handle With Care laten we als leerplicht zien dat wij onze zorgtaak serieus nemen'

Succes

Eigenlijk is Handle With Care een noodoplossing, erkent Haagmans. 'De politie rapporteert ingrijpen bij huiselijk geweld altijd uitgebreid bij Veilig Thuis en heeft daar drie dagen de tijd voor. Vervolgens heeft Veilig Thuis vijf dagen de tijd om hulp in te schakelen. Zo kan er anderhalve week voorbijgaan voor er hulp voor de kinderen komt. Terwijl direct handelen, snelle steun, voor kinderen heel belangrijk is. Juist daarom zijn we dit project gestart.'

In Engeland is het project zeer succesvol. 98 procent van de politiekorpsen doet daar inmiddels mee. 'Ook in Ierland, de Verenigde Staten en Australië wordt er met Handle With Care gewerkt', zegt Haagmans. 'De pilot in Heerlen is nu in een fase dat we het geen pilot meer noemen. Alle basisscholen doen inmiddels mee en daarmee is Handle With Care eigenlijk wel

ingevoerd. In Wageningen liep een pilot in het voortgezet onderwijs. Zes gemeentes hebben zich al bij ons gemeld om Handle With Care ook in te voeren.'

Dat is voor Augeo Foundation ook het uitgangspunt, dat gemeentes er zelf de meerwaarde van zien. 'Wij werven actief, maar uiteindelijk moet een gemeente projecteigenaar willen zijn. Wat we verder doen, is uitleg geven hoe Handle With Care werkt en partijen bij elkaar brengen en begeleiden bij de uitvoering van het project.' Daarnaast biedt Augeo Foundation scholing aan voor de leerkrachten en docenten. 'Uiteindelijk gaat het er ook om hoe je deze groep kinderen benadert', zegt Haagmans. 'Daarvoor hebben we een online training ontwikkeld en bieden we iedere leerkracht een magazine aan waarin zij van alles leren en lezen over het bieden van snelle steun aan kinderen.'

Zorgtaak

Jacqueline Janssen is blij met Handle With Care. Haar bureau werkt niet alleen voor de gemeente Heerlen, maar ook voor zeven omliggende gemeentes, samen stadsregio Parkstad Limburg. 'Er is een schatting gemaakt hoeveel signaleringen wij zouden kunnen verwachten en we kwamen uit op gemiddeld vier per week. In de praktijk blijken we daar vooralsnog gelukkig onder te zitten. Met onze rol in Handle With Care laten we als leerplicht zien dat wij onze zorgtaak serieus nemen.'

KORT

In gesprek in de regio – themacafés over thuiszitters

In 2017/2018 ging Ingrado in gesprek met alle samenwerkingsverbanden voortgezet onderwijs over succesfactoren en verbeterpunten in de thuiszitters-aanpak. Dat gesprek kreeg eind 2018 een vervolg in regionale themacafés thuiszitters. Op vier plaatsen in Nederland ontmoetten mensen van onderwijs en gemeente elkaar tijdens inspirerende bijeenkomsten. De neerslag van de gesprekken is te lezen in de publicatie 'In gesprek over thuiszitters in de regio'. Je vindt hem via <https://bit.ly/2UGedDf>

Eerste leercirkels Motie Kwint

'Samenwerken aan een succesvolle match'. Dat was het thema van de eerste bijeenkomst van de Leercirkel. Hoe ziet de gedroomde uitvoering van de motie Kwint/Özdl eruit in de praktijk? Wat is er nodig om tot een succesvolle match te komen tussen een (job/leer)coach en een jongere? Over deze en andere vragen gingen 35 vertegenwoordigers van gemeenten, onderwijsinstellingen en de rijksoverheid met elkaar in gesprek.

Vrijwel alle deelnemers aan de Leercirkel zien vooral kansen. 'Want aandacht voor deze groep jongeren is hard nodig' vond een deelnemer. 'Door deze motie komt er ruimte daar iets aan te doen. Laten we op zoek gaan naar nieuwe mogelijkheden en nieuwe wegen. En daarbij zoveel mogelijk leren van elkaar.'

MAS – animatie en spel

De MAS is inmiddels flink ingeburgerd als de standaard bij de aanpak van schoolverzuim. Om nog sneller te zien en te begrijpen waar het in de MAS om draait, heeft Ingrado een animatie laten maken. Het is een beeldende samenvatting van de routes die je volgens de MAS kunt volgen. Leerplichtambtenaren kunnen hem gebruiken als zij snel willen weten 'hoe zat het ook alweer?' en kunnen hem laten zien aan scholen en ketenpartners. Ook ketenpartners kunnen de animatie gebruiken om in kort bestek te zien wie wanneer in beeld komt. De animatie is te vinden op de website van Ingrado: www.ingrado.nl.

De gemeente Tilburg heeft van de MAS een spel gemaakt. Daar kunnen ze nu een lekker potje MAS-sen. Het doel van het spel is om de MAS beter te leren kennen en inzicht te krijgen in de stappen en overwegingen die gemaakt worden in het dagelijks werk van de leerplichtambtenaar. De winnaar is degene die de finish haalt met de minst zware straf en een zo snel mogelijke doorlooptijd. **Meer informatie: afke.heeren@tilburg.nl**

Pilot - Hoe komen we tot een soepele overgang naar werk voor jongeren zonder startkwalificatie als gevolg van voortijdige schooluitval?

In het kader van het programma 16-27 is in twee regio's de pilot rond oud-vsv'ers van start gegaan. Doel is dat partners in de regio een aanpak ontwikkelen om jongeren die geen relatie (meer) hebben met onderwijs in beeld krijgen en toeleiden naar een duurzame plek op de arbeidsmarkt. **Zie: www.aanmelder.nl/inspiratiebijeenkomst_van_thuis_naar_werk/wiki/344220/pilots-en-werkgroepen**

RMC-panel gaat door

Het RMC-panel functioneert nu enige tijd en wordt zeer gewaardeerd door zowel Ingrado als de panelleden. Het panel, waarin zes RMC-ers uit verschillende regio's zitting hebben, en Ingrado gaan minimaal vier keer per jaar met elkaar in gesprek over actuele ontwikkelingen. Wat gaat goed, wat kan beter, wie moet waarop actie ondernemen? We wisselen uit en leren van elkaar. In december is het panel geëvalueerd en alle betrokkenen waren erg positief over de uitwisseling. We gaan lekker door dus!

Aanpak 16-27

Het Nederlands Jeugdinstituut, Movisie, Ingrado, Divosa en de VNG pakken samen met het Rijk en de gemeenten de doorlopende ondersteuning van jongeren in een kwetsbare positie aan. Dit samenwerkingstraject heet Aanpak 16-27. Het is een verwijzing naar de levensfase waarbinnen doorlopende ondersteuning aan deze jongeren nodig is. Ondersteuning die niet begint of eindigt bij het 18e levensjaar. Het aantal samenwerkingspartners binnen 16-27 wordt binnenkort uitgebreid en de website wordt momenteel vernieuwd! Houd de nieuwsbrief in de gaten!

In elk nummer een bonte verzameling (verenigings) nieuws onder de noemer KORT. Heeft u een bijdrage voor deze rubriek? Mail deze naar info@ingrado.nl

Ingrado Magazine

#37, april 2019

Tekst **Susan de Boer, Ronald Buitelaar, Yolande van der Ree, Peter Zunneberg**
Eindredactie **Yolande van der Ree**
Fotografie **Anna van Kooi, M. Hazebroek Fotografie (p12)**
Illustratie **Weldoet de Graaf m.u.v. de achterpagina**
Ontwerp en opmaak **hollandse meesters**
Druk **Libertas Pascal**

Redactieadres

Ingrado
Hofplein 20
3032 AC Rotterdam
T 085 049 5170
info@ingrado.nl

Als u teksten uit deze uitgave wilt overnemen, neem dan contact op met de redactie van Ingrado Magazine via info@ingrado.nl.

www.ingrado.nl

INGRADO

Deze publicatie werd mede mogelijk gemaakt door het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

CAREL

Centrale Administratie
voor RMC en Leerplicht

CAREL is webbased, veilig, gebruikersvriendelijk, overzichtelijk en flexibel.

Leerplicht, RMC en leerlingenvervoer zijn altijd in beweging. Daarom is het belangrijk dat u een systeem heeft dat zich aanpast aan uw situatie en werkwijze. CAREL is een gebruikersvriendelijke SaaS oplossing die heldere overzichten en rapportages op het juiste moment levert. CAREL wordt actief doorontwikkeld op basis van veranderende wettelijke eisen, feedback van gebruikers en nieuwe inzichten.

Eljakim IT loopt voorop met meer dan tien jaar ervaring op het gebied van leerplicht, RMC en leerlingenvervoer. Als leverancier komen wij graag met u in gesprek om samen uw organisatie efficiënter te laten werken.

GEBRUIKERSVRIENDELIJK

- ▶ Brievengenerator op basis van MS Word
- ▶ Emailkoppeling
- ▶ Flexibele werkprocessen
- ▶ Wettelijke rapportages met één druk op de knop
- ▶ Mobiele app voor onderweg

BETROUWBARE KOPPELINGEN

- ▶ DUO Verzuim
- ▶ DUO Bron
- ▶ DUO Vrijstellingen
- ▶ SUWI
- ▶ BRP
- ▶ Verwijsindex
- ▶ MensCentraal

Twee keer per jaar gebruikersoverleg om ideeën uit te wisselen

Onze applicatie past zich aan op uw werkwijze

Persoonlijk contact tussen leverancier en gemeenten

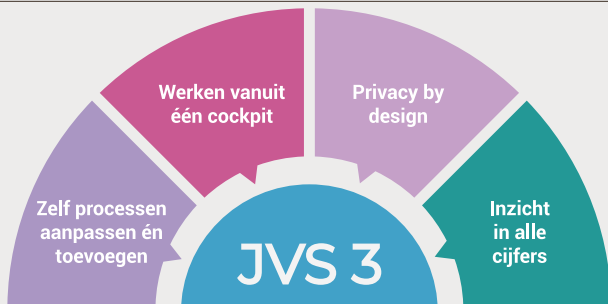

ISO27001 en NEN7510:2017 gecertificeerd. Voldoet aan alle AVG eisen.

030 2876 444
www.eljakim.nl

Winthonlaan 200, 3526KV Utrecht

DE OPVOLGER VAN HET BEKENDE JEUGDVOLGSYSTEEM IS KLAAR!

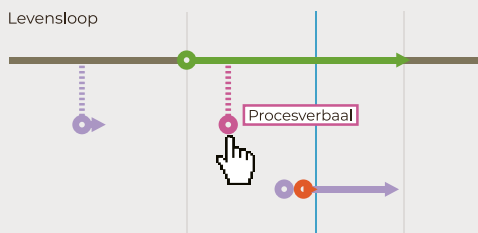
In JVS3 zijn kleuren en grafieken leidend. De tekst is daarbij ondersteunend. Knoppen, taken, processen. Alles is herkenbaar door de eigen kleur. Werken aan een proces is eenvoudig door op de blauwe link of de kleuren te klikken. Dit zorgt voor eenvoud en een helder overzicht.

We zorgen er altijd voor dat de processen aansluiten op uw werkwijze. Toch kan het ooit voorkomen dat er iets wijzigt in de werkwijze. Dit kan een applicatiebeheerder eenvoudig zelf wijzigen vanuit het systeem. Heeft u liever ondersteuning? Dan ondersteunt onze helpdesk u graag.

Intuïtief, ondersteunend & meteen aan de slag met JVS 3!

ISO 9001
ISO 27001

NEN 7510

De cliënt heeft niet zelden meer dan één proces. Hoe verhouden deze processen zich tot elkaar? Welke acties zijn er ondernomen en welke contactmomenten zijn er geweest? Dit is snel inzichtelijk én doorklikbaar in de levensloop van de cliënt.

	Raadplegen activiteiten details	Wijzigen activiteiten	Wijzigen activiteiten details	Autoriseren activiteiten
Team LP	✓	✓	✓	✓
Team RMC		✓		
Administratie	✓	✓	✓	✓
Beheer	✓	✓	✓	✓

Tot op de kleinste details autoriseren is nu mogelijk. Zo worden processen pas zichtbaar voor een team of individu wanneer er sprake is van doelbinding. Alle andere informatie wordt 'onder water' opgeslagen.

DAAN STAAT VOOR EEN WERELD VOL LEUKE BANEN EN GELOOFT IN UITMUNTEND WERKGEVERSCHAP

WIL JIJ KENNIS MAKEN MET ÉÉN VAN ONZE
INTERIM LEERPLICHTAMBTENAREN EN/OF **RMC TRAJECTBEGELEIDERS**
TER ONDERSTEUNING VAN JULLIE TEAM?

OF BEN JIJ JUIST OP ZOEK NAAR **LEUKE** NIEUWE
WERKGEVER EN WIL JE JE AANSLUITEN BIJ ONS
GEDREVEN TEAM VAN LEERPLICHTAMBTENAREN?

NIEUWSGIERIG GEWORDEN NAAR DE WERELD
VAN **DAAN?** NEEM CONTACT OP MET ROBBERT
ADVISEUR LEERPLICHT
06 28 15 49 07

*De meest complete
en actuele
opleiding voor
leerplichtambtenaren
en medewerkers RMC*

Leergang Leerplicht/RMC

- Module 3: Methodisch handelen, start 4 april 2019
- Module 1: Wet- en regelgeving, start 3 oktober 2019
- Module 2: Het netwerk in beeld, start 16 januari 2020

De modules kunnen in willekeurige volgorde worden gevolgd.

*Opleidingen in Landelijk
Kwaliteitsregister Leerplicht RMC*

Meer informatie vindt u op www.spv.nu
U kunt ook contact opnemen met Mirella Beekman
via tel. 0578 573703 of via e-mail m.beekman@spv.nu

RMC Manifest

Om nog slagvaardiger te kunnen zijn en iedere jongere een passende plek te laten vinden, hebben we een droom: inzet voor álle minder zelfredzame jongeren, één regievoerder en afstemming van wet- en regelgeving waardoor maatwerk mogelijk is.

In dit RMC manifest is deze droom vertaald naar een ambitie.

Lees het en laat je inspireren. Wij gaan ermee aan de slag want jongeren verdienen het.

Voor de volledige tekst van het manifest,
zie [issuu.com > ingrado](https://issuu.com/ingrado)

